

Frank Capra (18 maja 1897 w Bisacchino na Sycylii - 3 września 1991 roku w La Quinta w Kalifornii)

*Pewien reżyser w Bisacchino
wciągnięty przez wschodzące kino,
swoim "Wonderful Life"
dawał przeżycia naj...,
film działał na ludzi jak wino.*

(ebs)

Frank Capra - amerykański reżyser filmowy pochodzenia włoskiego, jeden z najślawniejszych swojego pokolenia, trzykrotny zdobywca Oscara za reżyserię.

Urodził się 18 maja 1897 w Bisacchino, małej wiosce sycylijskiej niedaleko Palermo jako Francesco Rosario Capra, najmłodsze z siedmiu dzieci Salvatora, pracownika przy hodowli warzyw, i jego żony Sarah, w katolickiej rodzinie silnie związanej z Kościołem.

Gdy Frank miał 5 lat, rodzina wyemigrowała do Ameryki. Podróż na statku trwała 13 dni, później Frank opisze ją jako jedno z najgorszych doświadczeń swojego życia, rodzinę stać było jedynie na najtańsze miejsca na statku.

Caprowie trafili do wschodniej dzielnicy Los Angeles, "włoskiego getta". Ojciec pracował jak w swojej ojczyźnie przy zbieraniu warzyw, syn, żeby zasilić budżet domowy, roznosił gazety.

Po skończeniu szkoły średniej dostał się do *California Institute of Technology*. Studia finansował sobie różnymi dorywczymi zajęciami: grał na banjo w nocnych klubach, pracował w pralni swojej uczelni, pracował jako kelner a także w miejscowej elektrowni przy czyszczeniu maszyn.

Na wiosnę 1918 otrzymał dyplom inżyniera-chemika. Wkrótce został zaciągnięty do wojska i wysłany na front I wojny światowej. Jednak złapał grypę-hiszpankę w wrócił do domu. Niedługo potem zginął w wypadku jego ojciec. Mieszkając z matka i rodzeństwem był jedynym członkiem rodziny z wyższym wykształceniem, ale bez zatrudnienia, po roku takiej sytuacji popadł w depresję.

Pokonawszy depresję przeniósł się do San Francisco, gdzie pomieszkiwał w różnych miejscach lub jeździł po kraju pociągami z oddziałami żołnierzy. Życie finansował sobie pracując to tu, to tam, jako parobek na farmach, jako filmowy statysta, grywał też w pokera.

W 1922 udało mu się załapać w przemyśle filmowym. Nakręcił 1 rolę filmu wg poematu Kiplinga. W Hollywood został "gagmanem" u Macka Sennetta, z jego pomysłów komicznych korzystał sławny Harry Langdon. Zrealizował z nim filmy: "Szczęście w butach", "The Strong Man" (1926) i "Długie spodnie" (1927).

Największe sukcesy odnosił w latach 30. Pierwszymi liczącymi się filmami Capry były romantyczne komedie: "Płatynowa blondynka" (1931) z Jean Harlow i "Zakazany owoc" (1932) z Barbarą Stanwyck oraz dramat "Amerykańskie szaleństwo" (1932). Scenariusz do tego drugiego napisał jego późniejszy, wieloletni współpracownik Robert Riskin. Pierwszą nominację do Oscara otrzymał za reżyserię filmu "Arystokracja podziemi" (1933), a pierwszą Nagrodę Akademii - za reżyserię komedii "Ich noc" 1934 z Clarkiem Gable i Claudette Colbert - jednego z niewielu filmów w historii, które otrzymały 5 najważniejszych Oskarów.

Kolejne nagrody przyniósł mu zrealizowany w 1936 "Pan z milionami" z Jean Arthur i Garym Cooperem (Oscar za

reżyserię, Specjalne Wyróżnienie na MFF w Wenecji), "Pieniądze to nie wszystko" z Jamesem Stewartem, Jeanem Arthur i Lionelem Barrymorem (1938, Oscar za reżyserię i dla Najlepszego Filmu), najwybitniejsze dzieło New Dealu, Nowego Ładu - "Pan Smith jedzie do Waszyngtonu" z ponownym udziałem Arthur i Stewarta (1939, 10 nominacji do Oscara, w tym za reżyserię i dla Najlepszego Filmu)

Reżyserował wzruszające komedie, opowiadające o prostych, zwyczajnych ludziach i pokazujące ludzką dobroć i solidarność. Jego twórczość korespondowała z duchem Nowego Ładu - wprowadzonego przez prezydenta Roosevelta programu reform. Filmowymi wcieleniami tego typu postaci byli w filmach Capry: Clark Gable, Gary Cooper i przede wszystkim James Stewart.

W 1941 nakręcił też ważny, już nie komediowy obraz "Obywatel John Doe" z ponownym udziałem Barbary Stanwyck i Gary'ego Coopera.

W czasie II wojny światowej, współpracując z Biurem Informacji Wojennej wyreżyserował wraz z Anatolem Litvakiem serię filmów dokumentalno-propagandowych "Dlaczego walczymy" mających na celu zagrzewanie Amerykanów do walki z nazistami.

<https://www.youtube.com/watch?v=Mm3GsSWKyso>

Zrealizowany w ramach tego cyklu obraz: "Preludium wojny" (1943) zdobył Oscara dla Najlepszego Dokumentu, a "Bitwa o Rosję" - nominację do Nagrody Akademii w tej samej kategorii.

Tuż po wojnie, w 1946 roku nakręcił czarną komedię "Arszenik i stare koronki" z Carym Grantem oraz swój najśłynniejszy film, "It's a Wonderful Life", "To wspaniałe życie" z Jamesem Stewartem w roli głównej, zaliczany do klasyki filmu amerykańskiego. Film opowiadał o młodym mężczyźnie, który, tracąc wiarę w sens życia chciał popełnić samobójstwo, lecz w ostatniej chwili został uratowany przez Anioła Stróża. "To wspaniałe życie" stało się hitem bożonarodzeniowym. Był to szczyt sukcesu Capry, następne obrazy nie odnosiły już takich sukcesów.

<https://www.youtube.com/watch?v=sXPynIblzOA>

Powróciwszy do kręcenia fabuł, na przełomie dekad zrealizował dwa niezbyt udane filmy: "Stan unii" (1948) z Katharine Hepburn i Spencerem Tracy i muzyczną komedię "Oto idzie pan młody" (1951) z Bingiem Crosbym.

Później - również bez specjalnego powodzenia - tworzył animacje dla TV.

Karierę zakończył komediowymi filmami z gwiazdorską obsadą: nagrodzoną Oscarem za Najlepszą Muzykę "Dziurą w głowie" (1959) z Frankiem Sinatrą i nominowanym do 3 Oscarów remakiem "Arystokracji podziemi" (1961) z udziałem Bette Davis, Petera Falka i Glenna Forda.

W 1959 otrzymał Nagrodę za Dokonania Życia od *Directors Guild of America*, a w 1982 - Honorowego Złotego Lwa w Wenecji za Całokształt.

Zmarł 3 września 1991 roku w La Quinta w Kalifornii, dożywając 94 lat.

<https://www.youtube.com/watch?v=I12BB8-16nA>

W robieniu filmów nie ma żadnych zasad. Tylko grzechy. A grzechem głównym jest nuda. - There are no rules in filmmaking. Only sins. And the cardinal sin is a dullness.